

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogorske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Z dnem 1. oktobra t. l. se prične naročevanje za zadnje četrtletje tega leta.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravelem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

Rusko-poljsko pomirjenje in njegovi protivniki.

Moskovske „Vjedomosti“ prinesle so Poljakom jako sovražan članek o priliki prihoda ruskega carja v Varšavo. Ta članek so potem citirali razni Poljaki pa tudi Slovanom sovražni listi. Na ta članek je pa ruski žurnalist Kutuzov odgovoril v „Ruskem Kurjeri“. Ta odgovor je jako zanimiv in varen za vse slovanske rodoljube, in dobro pojasni, v kakih razmerah stoji sedaj Katkova nazadnjaški list nasproti ruskej vladi. Članek se glasi:

Pravi prijatelji rusko-poljskega pomirjenja neso mogli, da ne bi opazili in ocenjevali prihoda carja v poljsko kraljevino, odličnega vsprejema, katerega je napravilo poljsko prebivalstvo svojemu vladarju, mnogoštevilnih izjav poslednjega k vsemu svojemu naselenju, katero ga je slovesno pozdravilo.

V teh dogodkih in okolnostih, ki so spremljevali bivanje carja na Poljskem ne smemo videti samo slučajnega združenja okolnostij, ne samo formalnostij in ceremonij etikete. V njih leži označe-

nje bodoče ruske politike nasproti Poljske, ki bode peljala k sporazumljenju dveh sorodnih narodov, katerim je odločeno v tesnem občeni drug z drugim razvijati se in se vzajemno vedno silnejo upirati valom germanizma.

Slovesno je pozdravljalo poljsko prebivalstvo svojega vladarja, začeni s pozdravom in nagovorom Varšavskih predstavitev, kateri so mu prinesli kruha in soli in slišali od ruskega carja pomenljive besede, da ga „veseli biti tukaj“, to je v srci poljske zemlje, sredi poljskega prebivalstva, končavi v Skierniewicah, kjer so se sešli trije cesarji. Vsi razredi, vsi stanovi poljskega prebivalstva so tako vsprejeli in častili svojega carja, kakor ga vselej časte v korenitej Rusiji. Narod, ki je napolnjeval s svojimi klici Varšavski zrak, ko je prišel car, učeča se mladina, katera je v podobi gimnazijalcev pri najvišjem ogledu pozdravila carjeviča naslednika z „ura“-klici in vsprejem, katerega so napravile odgojenke Marijinega odgojilišča, ko je obiskal car ta zavod — vse to svedoči, da ne le odraslo, temveč tudi rastoče poljsko prebivalstvo ume ravno tako kakor rusko vsprejeti in častiti svojega vladarja. Z jedno besedo, vsprejem, katerega so napravili carju v Varšavi, se prav nič ne loči od vsprejema, kakeršnega vselej pride carju v srci Rusije — v Moskvi.

Ker v Rusiji veljajo taki pozdravi in izjave narodnih čuvstev za znamenje neomahljive zvestobe in udanosti carju s strani ruskega prebivalstva, bilo bi čudno, neutemeljeno in nedosledno drugače razlagati vsprejem, katerega je napravilo poljsko prebivalstvo carju. Povedati moramo, da ta vsprejem ni bil umetno vpravljen, na čegavo povelje, proti volji svobodnega poljskega prebivalstva.

Da je to res tako, pričajo tudi besede, katere je izustil Varšavski škof Leontijev, ko sta ustopila car in carica v pravoslavno stolno cerkev v Varšavi: Izrazil je v imenu mestnega prebivalstva, da je „milijon Tvojih podložnih z vsem srcem Tebi udano in pripravljeno žrtvovati svoje življenje za izpolnenje tvoje volje“, in pokazavši na ničevnost ljudij, „ki neso vredni imena sinovi domovine, ker izvajajo dela, nasprotujoča prisegi“, izrazil je mnogopomenljivo vprašanje: „Kaj pa oni značijo v masi ogromnega prebivalstva?“ In končal je ta škof svoj pozdrav s sledečimi besedami.

„Da se obrne blagovoljni tvoj pogled na nas, ki smo ti z vsem srcem udani in vidi našo radost v Tvojem prihodu!“

Da sta car in carica poljskem Varšavskemu prebivalstvu krzala ravno toliko pozornosti in zupanja, to se je videlo na plesu pri vsprejemu mestnih zastopnikov, mej katerimi tudi višji predstavitelji poljskega katoliškega duhovenstva, poljske dame, višja poljska zlahta, z jedno besedo predstavitelji vsega mestnega prebivalstva. Podelitev mnogih redov in pridvorskij činov predstavitev poljske aristokracije in dvorjanstva dovršila je vrsto prijaznih izrazov, s katerimi je car zapečatil svoj prihod v poljsko kraljevino in katere kažejo njegova čuvstva velikodušnosti, pravičnosti in zupanja k udanemu in dostojnemu poljskemu prebivalstvu.

Vsem, kateri imajo količjak političnega takta in sposobnosti videti v daljavo, to jasno govori, da ideja poljsko-ruskega sporazumljenja sedaj ne bode več vržena v arhiv in zametana, temveč ostane živa in se bode kazala v bistveni obliki mejsebojne zupnosti, ki se je sedaj tako jasno pokazala mej ruskim carjem in vlado na jednej in vsemi stanovi poljskega prebivalstva na drugej strani.

Ali so pa tudi mogli traj denzega priče vati od strani sinov dveh kristijanskih ver, v katerih je jednako ukoreninen Kristov nauk o mejsobnej ljubezni in vseobnem odpuščenju, o pozabljenji razžaljenij svojih bratov in o velikem poklicu „pomirjevalcev“. Mari v politiki in političnem življenji izgubé kristijansko učenje in zapovedi božjega učitelja svojo veljavo in jih morajo nadomestiti izmišljije, ki vzbujajo zlobo, sovraštvo mej brati, zle spomine o mejsebojnem zatiranju, sovraštvu in brezkončnih razporih?!

Mi vidimo, slava Bogu, da v sredi teh, ki imajo voditi življenje in odnošaje poljskega in ruskega naroda ni tako. Pa mi tudi vidimo, da se vzvišene namere in kristijanske želje vlade v zadevi rusko-poljskih odnošajev še približno ne razumevajo in spoštujejo v vseh sinovih ruske cerkve in vseh ruskih državljanih, kakor zaslužijo.

Pokazalo se je, da so javen sovražnik vsakemu poskusu rusko-poljskega poravnania „Moskovskije Vjedomosti.“

(Konec prih.)

LISTEK.

Kitaj in njegove naprave.

(Dalje.)

Razveseljevanje.

V Evropi me vedno povprašujejo: ali se znajo veseliti v Kitaji? Ne vem, kako odgovoriti, na to vprašanje; po mojem se veselé, pa ne tako, kakor na zapadu.

Naše življenje osnovano je na vse drugih načelih, kakor življenje Evropecev. Mi ne iščemo razveseljevanj, zabav zunaj doma. Premožen Kitajec si prizadeva urediti svoje rodbinsko življenje, da bi ustreglo vsem njegovim potrebam. On ne hodi v kavarne ali na kaka druga javno mesto veselit se. Njegov dom je preskrbljen z nenavadnimi ugodnostmi, pri hiši je vselej vrt za sprehajanje, lopa, cvetlice. V hiši je vse pripravno urejeno za rodbinsko življenje; v hiši je vedno družba, po gostem živi pod jedno streho po več rodbin. Najbolj ljubijo

Kitajci kratkočasiti se s znanstvenim delom in resnimi pogovori.

V Kitaji jako ljubijo rodbinske praznike, ter jih jako veselo opravljajo. Pred vsem slednje leto praznujejo rojstvo vsakega člana rodbine; napravljajo pojedine, prinašajo darove onemu, komur velja praznovanje, sploh preživljajo te dni jako slovesno.

Razun tega je pri nas mnogo narodnih praznikov, mej njimi zavzemlje prvo mesto slavnost začetka novega leta.

Mnogim cvetlicam pripisujemo tajinstveno moč in vsakej iz njih posvečujemo jeden dan v letu. Rodbine pošiljajo druga druge povabila na taka pirovanja; veselé se in pišejo cel kup kitic v čast tej ali drugej cvetlici. Kadar je lepo vreme, napravljajo izlete iz mesta; največ hodijo v buditske samostane, tam je gostom vedno pripravljeno čudovito sadje in čaj sredi prekrasne prirode. Buditski menihi veselo vsprejemajo obiskovalce. Če samostani neso daleč od mesta, napravljajo se taki izleti jako pogostem; včasih gredo pa tudi na dalnja potovanja po vodi ali v nosilnicah.

Gore Se-Čev obiskujejo se tako mnogobrojno,

kakor doline Interlakena; ob gotovih časih snide se tam po cele množice potnikov, ki prihajajo radovati se razkošne prirode.

Kitajske ženske nemajo priložnosti tako veseliti se, kakor evropske. One obiskujejo druga drugo, napravljajo ženske zabavne večere, katerih pa po običaji ne smejo obiskavati moški. Moški pa tudi napravljajo take večere posebej od ženskih.

Kitajci vsprejeti v evropsko društvo, obiskajoči plese in druge veselice, vedno bodo hvalili najvino prednosti svojih običajev s stališča organizacije družbinskih odnošajev. Ali da prav povem, primerjati je mogoče samo politične naprave, a nikakor se ni moč prepriati o običajih, ti imajo to prednost, kakor okus in barvo. Vsak se veseli po svojem.

Naš zakonodavec je kaj natanko določil vse slučaje, kdaj more moč v družbo priti z ženo, in v tem slučaji ravnal je v interesih ženske. Pri nas velja pregovor: „Izmej desetih žensk jih je devet ljubosumnih, moški pa imajo s svoje strani mnogo nedostatkov, in rodbinska sreča je vselej v velikej nevarnosti.“

Deželni zbor kranjski.

(IV. seja 19. septembra.)

(Dalje.)

Poslanec vitez Schneid utemeljuje svoj samo stalni predlog glede peticije za premembo tarifov pri c. kr. priv. južni železnici za osebe in blago v sledečem jako pomenljivem govoru: „Predlog mi je utemeljevati, kateri je, skoro bi rekel, zadnji poskus napotiti c. kr. prv. južno železnico — o njej bodem o prvi vrsti govoril — do tega, da odpravi one krivičnosti svojih tarifov, s katerimi že mnogo let zadržuje gospodarski razvoj v Kranjski deželi, ter onemogočuje stalnost naših gospodarskih razmer. Vojvodstvo kranjsko se je že navadilo moralo na to, da je vsled železnice njega trgovski pomen se znižal, da je cvetoča kranjska prevozna obrtnija in tovarjenje že davno le še pravljica. Zaradi tega se je pričakovalo, da bode kranjska dežela, toliko škodovana v svojih važnih zaslužnih koristih, odškodnino dobila vsaj po meri in napravi železnice, katere vozijo preko nje. Tudi v tem oziru ni bila kranjski deželi sreča mila. Le jedina tolažba nam je tedaj ostala, ta namreč, da akoravno se železnice izogibajo najbolj obljudenih, najplodovitejših in prometa potrebnijih pokrajin, bode vsaj glavno mesto Ljubljana in nekatera obrtna osredja imela dobiček od konstelacij, katere je ustvaril parni hlapon. Še pred 10 leti bila je na Kranjskem dobro razvita cvetoča mlinarska obrtnost in misliti je bilo, da bode tudi glavno mesto Ljubljana zopet pričelo svojo posredovalno kupčijo (Zwischenhandel), katera je bila nekdanj toli cvetoča, vir blagostanja za glavno mesto Ljubljano. Vse te opravičene nade pa je uničila tarfina politika železnice, katere drdrajo preko dežele kranjske, in v prvi vrsti pač tarfina politika c. kr. priv. južne železnice. Že diferencijalni tarifi te železnice proge so pred 10 leti jako močno škodovali kranjski žitni trgovini in mnogoštevilnim mlinarjem kranjskim, zaradi tega, ker so Peštanski mlini svojo zmletoto blago mnogo ceneje direktno pošiljali iz Budimpešte v Reko ali Trst, nego je bilo to mogoče mlinarjem in žitnim trgovcem, kateri so si naročili žito v Ljubljano, ter potem pošiljali moko v Trst ali v Reko. Že takrat je vojevala Kranjska hudo borbo, kajti ogerski tekmeč je bil na boljsem za $\frac{2}{10}$ kr. pri vagonu in milji in kranjski mlinarji so morali zbrati vse svojo silo, da so vztrajali v konkurenci. Lansko leto pa je znižala c. kr. priv. južna železnica nekaterim ogerskim postajam, isto tako Trstu in Gorici, vožne tarife v toliki meri, ne da bi se bila isto tako ozirala na Ljubljano, da se je kranjska mlinarska obrtnija popolnem uničila. Nastal je namreč na ta način tarfina razloček 19½ kr. do 66 kr. od 100 kilgr. pri moki v Trst ali Reko, za toliko so bile oškodovane kranjske postaje južne železnice, v primeri z mnogo oddaljenimi postajami: Sisek, Kaniža, Barcs in Budimpešta. (Dalje prih.)

Delovanje deželnega odbora kranjskega.

(Dalje.)*

(Rimske starine iz Noviudonum, današnjega Dernovo pri Krškem.) C. kr. centralna komisija za umetnostne in zgodovinske spomenike na Dunaji, katero je Jarnej Pečnik iz Dernovega pri Krškem, — nekdanjega rimskega mesta Noviudonum — opo-

*) Glej št. 213. „Slovenskega Naroda“.

Jaz sem že nekoč povedal, da kitajske naprave imajo pred vsem ta smoter: ohraniti rodinski mir, da ga pa obvarujejo, prizadevajo se „izogniti vsakih slučajnostij.“ Zaradi tega so odstranili priložnost svidanja moškega in ženske. Podobni slučaj res ovira, pokazati viteški pogum, a tudi viteze včasih premaga skušnjava! vedno občenje obeh spolov vede k mnogim neprijetnostim. V evropske družbi je rušenje zakonske zvestobe prišlo v navado. Večina zakonskih žen goljufava svoje može in se še ponaša s tem. Če se bodo še nadaljevale take razmere v zakonskem življenju, kmalu bode zakon zgubil vsak pomen, in postal bode prazna formalnost, ki donaša dohodke beležnikom. Ne vem, ali bode to jeden korak naprej po potu napredka — pa vse-kako bode jako zabavno.

Naj bode to kakor koli, Kitajci se ne veselimo ženske družbe in spoznamo, da je to neobhodno. Tak običaj se popolnem strinja z našim vzgledom na človeško prirodo; mi mislimo, da je človek od rojstva nagnen h kreposti, da ga le spridijo slabi vzgledi. Kufucij priznava za nevarni stvari: žensko in vino. Vsa človeška zgodovina nam to potrjuje. Kadar se

zori na najdbe starodavnih gomil, dalo je na razpolaganje znesek 100 gld. za nadaljevanje izkopavanja pod vodstvom farnega vikarja Ivana Knavsja v Krškem, s tem določilom, da naj se vse najdbe oddajo kranjskemu deželnemu muzeju, izvzemši one, katere bi imele jako veliko vrednost v znanstvenem ali umetnostnem oziru in katere naj se pridržé, da se kupijo za starinarsko zbirko Najvišje cesarske hiše. Gospod deželni poslanec Josip vitez Schneid, ki je imel priliko, letošnjo spomlad na mestu samem se prepričati o veliki znamenitosti teh najdb za deželno zgodovino, podelil je muzeju nekaj rečij, ki si jih je sam pridobil, ter se je izrazil, da hoče 100 gld. dati za starinarske najdbe farnega vikarja v Krškem, katere se naj izroče deželnemu muzeju. Nakup Knavsove zbirke za navedeni znesek pomnožil je deželni muzej z lepo zbirko raznih rimskih lončenih posod, večina izmed teh so posode (urne) za pepel, potem druge antikvitete iz stekla, brona in železa. Cela zbirka napolnila je veliko omaro in je za deželni muzej tudi zato posebno važna, ker se v tukajšnjih zbirkah iz nekdanjega mesta Noviudonum skoro nič ne nahaja. Deželni odbor izrekel je zaradi tega hvalo c. kr. centralni komisiji na Dunaji in gosp. Josipu vitez Schneidu ter je poslal pripoznalna pisma gospodoma Knavsju in Pečniku za njih dotični trud. (Dež. odb. št. 4313 l. 1884.)

(Druge pridobitve muzeja l. 1883. in l. polletja 1884.) Izmed drugih pridobitev deželnega muzeja v letu 1883. in v l. polletja 1884 je posebno omeniti: štiri velike, s špiritom napolnene steklenice z brazilanskimi kačami od c. kr. mornarskega višjega vojaškega duhovnega, monsignora J. Ratiča, zbirka orodja in orožja zamorskega rodu Pahouin na ekvatorialnem zahodnem obrežju, od morskkega kapitana Percicha. Izmed rimskih starin, najdenih na gori sv. Lovrenca nad Polhovim Gradcem, bila je najvažnejša popolna zbirka cimentiranih rimskih utež, katera pa je le nepopolna došla deželnemu muzeju; gospa Vok, notarjeva soproga, ki je imela nekaj te zbirke, je vse radovoljno odstopila muzeju. Nekaj v Ljubljani pri Vrhniki najdenih bronastih zajemnikov in drugih reči iz dobe Rimljanov in vzhodnih Gotov bilo je mogoče še pravočasno pridobiti za deželni muzej. Pri stavbi porotniškega poslopja in Ronerjeve hiše na Emonski cesti v Ljubljani izkopani rimski ostanki oddali so se deželnemu muzeju. Od bogate, letos pri Trebnjem najdene zbirke srebrnega denarja iz srednjega veka, došlo je muzeju le 16 denarjev po gospodu stotniku Gresslmu; večji del so to denarji Akvilejskih patrijarhov, nekeje je beneških in jeden denar je srbskega kralja Uroša. Francoski učenjak Ernst Chantre iz Lyona, ki se je mudil nekaj dni v Ljubljanskem muzeju in pregledaval prazgodovinske najdbe s Kranjskega, podaril je muzeju svoje prekrasno delo s podobami: „Premier âge du fer“, — dal je tudi na svetlo obširno obravnavo in popis na Kranjskem najdenih in v muzeju sbranih najdb in bronaste dobe v znanstvenem časopisu „Materiaux pour l'histoire primitive et naturelle de l'homme“. Tudi norveški starozgovinar dr. Ingvald Undset poklonil je muzeju povodom svojih tukajšnjih študij o starodavni dobi kranjske dežele nekaj listnih obravnav prazgodovinskega obsega. Stara pisma deželnega muzeja uporabljala so se v raznih historičnih naznanilih, na pr. v Šumijevem „Arhivu za domoznanstvo, v Kobler-

se prigodi kak škandal, ali kak čuden dogodek, izmakne se nam pred vsem z jezika! „cherchez la femme“. Ta izraz pri nas nema pomena; da bi razumeli, kaka sol je v njem, treba je prestopiti Ural in priti na krajni zapad.

Jaz sem prepričan, da vsi preiskovalci naših pravov ne pridejo do takega zaključka; največ iz njih skuša kritikovati naše običaje, in najde, da so jako kitajski... neumni, a nikdo se ne potruži, odkriti njih pravi smoter. Mi se veselimo rodinske sreče, ker smo se znali omejiti od skušnjav. Res da to ovira marsikako sladko kratkočasenje, pa varuje družbo nraštvenega propada. Poleg tega so pa danes komunikacije jako nagle, in nam je na razpolaganje zabav bogata Evropa.

Jaz nikakor nečem reči, da je kitajska družba, zlasti mladina, s svojimi običaji ukovana na rokah in nogah. Vsako pravilo ima svoje izjeme. Vender moram pojasniti, da Evropeci popolnem po krivici smatrajo za take izjeme naše takoimenovane „bateaux de fleurs“, ki se nahajajo v obližji naših mest, mnogi potniki so jih popolnem krivično risali, kakor mesta posvetnega razveseljevanja.

jevi zgodovini fara na Kranjskem. Iz Erbergovega „Arhiva“ pridobljeni rokopis „Celjska kronika“ porabil je učeni zgodovinar Krones v Gradci za dotična naznanila: „Geschichte der Freien von Sanegh und ihre Chonik als Grafen von Cilli“. (Dež. odb. št. 5672 l. 1884.) (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. septembra.

V Pešti se sedaj vrše one ministerske konference, ki imajo izdelati predloge za delegacije. Jutri bode, kakor se govori skupni ministerski svet pred predsedstvom cesarja. Obestranski državi se neki jako ustavljati povišanju vojnega budžeta, ogerska z ogerskega stališča tudi zopetnej ustanovitvi Josephinuma. Kakor se misli, postavljeni bodo v proračun stroški za vojsko dva milijona višji nego so bili za tekoče leto.

Českemu deželnemu zboru je predložil deželni odbor poročilo o šolstvu za leto 1884. Iz tega vidimo, da je na Českem 57 českih in 47 nemških okrajev. V vseh okrajih je 4227 šolskih občin, 58 šolskih ekspositur. Na nekaterih šolah bode se plača učiteljem povišala, tako da bode s 1. januarja 1855 51 šolskih občin spadalo v prvi, 118 v drugi, 696 v tretji in 1499 v četrti plačni razred. Vsa Česka ima sedaj 4597 ljudskih šol (36 več kakor v prejšnjem letu). Od teh jih 127 meščanskih, druge so pa splošne ljudske šole. Vse meščanske šole imajo 558 razredov. Splošnih ljudskih šol je 1499 jednorazrednih, 1464 dvorazrednih, 674 trirazrednih, 309 štirirazrednih, 524 pet- in večrazrednih. V českem jeziku se poučuje v 2545 ljudskih šolah s 6846 razredi in sicer v 67 meščanskih šolah z 289 razredi in 2478 splošnih ljudskih šolah s 6567 razredi. Za šolo godnih otrok je na Českem 952.481, ker pa nekateri otroci obiskujejo srednje šole, ostane jih za ljudske šole le 886.986. Od teh jih pripada na česke šolske okraje 542.666, kateri vsi razun 5483 obiskujejo česke šole, na nemške šolske okraje pa 324.175, kateri obiskuje razun 1523 vsi nemške šole. V Pragi obiskuje 10.574 otrok česke, 3720 pa nemške šole. Na vseh meščanskih šolah je bilo 21.490 učencev. Vseh sistemiziranih učiteljev je sedaj na Českem 11.874. — Odsek za občinske in okrajne zadeve je včeraj že začel potresavati Herbstov predlog in sklenil k bodoči seji povabiti tudi vlado, da bode vedel, kako stališče ta zavzema.

Gališki deželni zbor je tudi sklenil nov volilen red za deželni zbor, ki se bode ujemal z volilnim redom za državni zbor. Pri debati o tem predmetu je rusinski poslanec Antonievič izrekel svojo zadovoljnost, da bode nov volilen red mnogim Rusinom dal volilno pravo, a opomnil je pri tej priložnosti vladnih kandidatur v tej deželi in izrazil željo, da bi se vlada manj mešala v volitvene agitacije. Odgovarjal mu je namestnik Zaleski. Ta odgovor je pa bil jako podoben onemu, katerega smo slišali od naše deželne vlade pri verifikaciji notranjske volitve.

Nemški schulverein je ustanovil tudi v Črnovicah v Bukovini žensko ortsgupo. Tam je gotovo nemštvo prav v velikej nevarnosti, ko je že vlada v prejšnjih letih za slavo nemštva ustanovila vseučilišče.

Jutri bode prva seja ogerskega državnega zbora. Starostni predsednik bode dal poslancem potrebna pojasnila zaradi slovesnega otvorjenja državnega zbora, ki bode v ponedeljek, in naznanil, kdaj bode prihodnja seja, v kateri se bode konstituirala zbornica. — Gospodska zbornica bode tudi jutri imela seja.

Vnanje države.

V Berolinskih konservativnih krogih se govori, da so se pri shodu treh cesarjev vladarji in

„Bateaux de fleurs“ se ravno tako malo smejo smatrati za nespodobne kraje, kakor kaka koncertna sobana v Evropi. Ko bi postavili ladijo za kraljevskim mostom v Parizu in tam napravili razne veselice, bil bi to baš tak „bateaux de fleurs“, kakor v Kitaji. Predno se napravi tak izlet, poda se društvo prijateljev na breg, zapiše se na gotovo uro, potem pa povabi s seboj igralke. To je samo prijetno zabavanje. Na ladiji najde vse, kar more želeti razvajen sladkosned. Ponočno svežost, aromaten čaj, ženski glasovi, melodični glasovi instrumentov — to je pa tudi vse. Jaz ne vem, ali se to more primerjati zapadnim ponočnim zabavam. Povabljenе ženske plačajo se za trud. Te muzikantije in pevke so dobro odgojene in včasih se nabajajo mej njimi prav lepe. Kadar se lepota in nadarjenost združita na kakej ženski, tedaj jako iščejo njene prijaznosti. S takimi ženskami je jako prijetno razgovarjati se, njim na čast pišejo kitice, in ona so toliko izobražene, da ravno tako odgovarjajo na nje. Predbacivati takim spreobodom kakov dvoumen pomen, je popolnem neopravičeno. Take muzikantije vabijo tudi v privatne hiše, igrajo tam po obedu, ravno tako, kakor na

njih ministri dogovorili, da bodo tudi od Švice, Anglije in Severnoameriških združenih držav zahtevali, da sklenejo pogodbe o izročitvi anarhistov. Sicer pa ni to prav dosti verjetno. Vest, da bode ruski minister Giers s posebno noto drugim velevladstvom naznanil, kaj se je dogovorilo pri tem shodu, se je že tudi preklicala. V Rusiji je ta shod napravil jako dober utis. Petrogradski dopisnik „Pol. Corr.“ trdi, da se pri tem shodu ni nič ukrenilo nasproti Angliji, kajti s to državo živi Rusija v najboljšem prijateljstvu. Pa tudi zaradi razmer na Balkanu se ni drugzaga sklepalo, nego da se ohrani status quo.

Zdaj se zopet govori, da bode **nemški** državni zbor sklican že v prvi polovici novembra, kajti vlada želi, da se državni budget reši še pred novim letom.

Angleška vlada je izjavila zastopnikom velevladstvij, da ona nikakor ni nič odgovorna za najnovejšo finančno naredbo **egiptovske** vlade. Ona je ni nasvetovala, pa tudi ni nič vedela poprej o njej. Angleški član likvidacijske komisije se je tudi pridružil protestu svojih tovarišev v tej zadevi. Misli se, da Anglija s takim postopanjem hoče le slepiti.

Dopisi.

Iz Trsta 25. septembra [Izv. dop.] Laška kultura je zopet v sinočnji seji mestnega zbora, za jeden listek obogatela. Naš vrlj poslanec Nabergoj interpeloval je namreč župana, zakaj ni zdravstvena komisija pravil glede kolere, tudi v slovenščini natisnila, ker, ako se kolera v naše kraje preseli, ne bode razločka delala mej narodnostimi. Ker so pravila na stroške občine tiskana, bi se morala v obeh deželnih jezikih tiskati, kajti Slovenci plačujejo jednako davke, kakor drugi tu bivajoči. Komaj je govornik do konca govora došel, navstal je na galeriji nemir, šunder in sploh zasramovanje. Tako se godi v Trstu, kjer vlada v mestnem zboru židovska klika, cvet irredente, nališpan z vsemi proti avstrijskimi znamenji. Zdaj ustane župan in opomni g. Nabergoja, da je občinski jezik laški, in upa, da bode tudi ostal. Galerija zopet z rokopleskom in priznavanjem „bravo“ po indijansko vpije in kriči. Dobro g. Nabergoj, vse zasramovanje je le čast vam in sramota lahomom in narodu, kateri si prideva mandat kulturonoscev.

Laški tukajšnji listi vedno še hujskajo v svojih predalih zaradi slovenščine v cerkvi, ker je namreč o priliki osemndevnice Marijine bila pri svetem Justu slovenska pridiga. To je bilo divjanje do župana, da mora k škofu, da prepove kaj takega, in še celo v mestnem zboru je imela v tej zadevi biti interpelacija, pa je izostala. Mestni zbor je sinoč votiral 1500 lir Napolitanskim siromakom. Kaj takega bi se ne bilo zgodilo, ako bi bila kaka nesreča zadela bodisi katero koli avstrijsko pokrajino.

Deželne zbora v Trstu letos ne bo, ker neso naši irredentovci dovolj pripravljeni s predlogi, kakor so se sami izrazili, pa naj brže je to uzrok, ker vedno v deželnem zboru take stvari obravnavajo in sklepajo, katerih jim krona ne sankcionira. Trgatev začela se bode še le oktobra, akoravno bi nekateri to radi prej imeli. Treba še šolnčnih dnij, da grozdje popolnem dozori.

Iz Šaleške doline 24. septembra. [Izv. dop.] Zastonj smo pričakovali od poklicane strani ter spretnega peresa poročila o izidu veselice, ki jo je naša Čitalnica dné 7. septembra t. l. v Velenji

zapadu vabijo glasbene umetnike in umetnice za razveseljevanje gostov. Ko bi bile te ženske slabega obnašanja, ne puščali bi jim prestopati pragov naših hiš, zlasti prihajati v prisotnosti naših dam.

Včasih taka umetnica vsprejema društvo na svojem domu. Poprosite jo, da pridite k njej s svojimi prijatelji, in ko dobite dovoljenje, ukazete pripraviti obed, povabite prijatelje in prosite jih, da tudi oni povabijo sami kakega znanca.

Na takem shodu, katerega se udeležujejo samo moški, nikoli ne govoré o politiki. Kitajci se izogibljajo dotikati se v govoru tacihi stvari, ki bi utegnile rušiti mirnost uma in vzbujati strasti. Pogovarjajo se o raznih dogodkih na potovanji, spominjajo se neprisotnih prijateljev in čitajo njih pisma. Potem se pa zabavajo z izmišljenimi bistroumnimi izrazi; naš jezik ima obilno jednozložnih besed in je jako pripraven za tako kratkočasenje. Sploh mi jako ljubimo nasprotne, podobne izraze itd.

Dame se zabavajo s kartami in domino. Imajo vedno svoje vire za govorjenje, včasih zanimive. Razun tega naše ženske jako ljubijo cvetlice, sade jih in prilivajo jim, idealizujejo jih in včasih njim pojo pesnice.

(Dalje prih.)

priredila. In vender je vredno ter potrebno, da se o njej spregovori.

Okolo 4. ure popoldne pripelje se „Savinjski Sokol“. Pred trgovino stopi raz voz in koraka s svojo krasno zastavo, spremljevan od članov Mozirske Čitalnice tudi z zastavo, mej gromenjem topičev v trg. Pod slavalokom jih pozdravi okrajni načelnik gosp. Fr. Skubic v imenu okraja Šoštanjkega in trga Velenjskega; gosp. Ivan Vošnjak v imenu Čitalnice Šaleške; gospodičina Gustika Brataničeva na čelu šestere gospodičinam v imenu Šaleških Slovenk, ter v to ime pripne venec na zastavo. Potem koraka „Sokol“ skozi trg, kjer so na več hišah vihrale velikanske zastave, iz oken pa leteli venci in šopki tako, da je vsak Sokol in vsak dijak, katerih je mnogo prisotnih bilo, dobil venec čez ramo. Godba svira „Naprej“ in krene na Bizjakov vrt, kjer se je koj videlo, da je prostor za polovico premajhen. Mej klopmi in stoli so stali ljudje ramo na ramo, in kamor si pogledal, videl si bistre obraze naših mož, kmetov, ki so steber države in steber naroda, in radostno si vskliknil: „Još Slovenija ni propala!“

Prvi govoril je gosp. Iv. Vošnjak, risajoč zgodovino našega naroda, naglašajoč potrebo uza-jemnosti in sloge mej seboj, oprezno tolerantnost proti tujcem, a brezozirno postopanje proti vidnim in pokritim našim nasprotnikom. Konečno napije presvitlemu cesarju, na kar gromoviti „živio!“ zarijo, glasba zasvira cesarsko himno, katero vse občinstvo stoji in razoglavo posluša. Drugi je govoril starosta „Savinjskega Sokola“ g. Jos. Lipold in s svojo čvrsto besedo vzbujal in navduševal narod k delu in vstrajnosti, nasprotnikom pa zaklical z Modrinjakom: „Erjav kakti Judež bodi, — naj te pes za plotom je —“ itd. Govorili so potem še: gosp. Skubic, gosp. Škoflek, neki abiturijent z Reke v hrvatskem jeziku in še mnogo drugih. Mej posamičnimi govori svirala je godba in Šaleški pevci v zvezi z Mozirskimi prepevali so slovenske pesni. Prav izvrstno pelo je Žavsko pevsko društvo, katerega je blizu 20 članov bilo navzočih. O mraku preseli se godba v sobo, kjer se je mladi svet začel vrteti. Prišlo je tudi več telegramov, ki so se z živahnim odobravanjem na znanje vzeli. Le prehitro pretekle so vesele ure, ki sta nam jih prouzročila hrabri „Savinjski Sokol“ in vrlj „Žavsko pevsko društvo“. Okolu 10. ure zvečer vsedli so se „Sokoli“ na voze. Krepki „živio!“-klici še jedenkrat zadoné in odpeljali so se nam preljubljeni gostje — „na svidenje!“

To je bila solnčna stran veselice. Treba pa je poznati tudi nje senčno, da, črno stran, da človek dobi pojem o naših razmerah. Predsedništvo Šaleške Čitalnice je iz previdnosti naznanilo vsem županstvom natančno določeno uro dohoda ter vrnitve „Sokola“ skozi dotično občino. A že pred Šoštanjskim trgovcem bili so „Sokoli“ in drugi gostje iz Mozirja, katerih je skupaj kakih deset voz bilo, in-sultirani od šolarskih (!) fantov, ki so v nekeje koruznej nji bili poskriti in „pereat!“ kričali. „Sokol“ se pelje mirno in tiho skozi trg, da bi se vsaj kaka izdajalska duša ne žalila ali celo provocirala, in vender jih čaka na drugem kraju trga novo iznenadenje, ko bi se v pravem času ne bilo zaprečilo. Šoštanj-ski trgovec, ki sliši na ime Wagner, naročil si je precej Frankfurterskih trakov, jih na kosce razrezal, mej šolarske fante razdelil, da si jih pripnó, jim še uročil papirnato nemško zastavo ter jim naročil, da se zvunaj trga nastavi in tako mirno potujejo „Sokole“ izzivajo. O tej nakani se je še pravočasno zvedelo in torej tudi preprečilo. Sploh je pa ta dan v Wagnerjevi štacuni vsak capin dobil „šnopsa“ brezplačno, kolikor je mogel piti, samo da je dal frankfurcarco za klobuk in je čez Slovence zabavljaj.

Zvečer, kakih 10 minut pozneje, ko se je „Sokol“ iz Velenja odpeljal, prileti nekdo nazaj ter pove, da so kamne lučali, da je jeden „Sokol“ v čelo zadet ter ranjen pri Leskovškem leži. Ta glas prouzročil je velik hrup na cesti pred županovo hišo; klicalo se je po redarstvu in žandarmeriji, katera se je baje pri Bizjaku v I. nadstropji vrlj dobro okrepčavala ter se na ta klic tudi prikazala, a ne da bi takoj zločinca zasledovala, marveč se je na trgu z vsakim človekom prepirala, ki se o javnem redu in varnosti ni popolnem pohvalno izrazil. Ranjenca zdravnik zaveže in se prvi potem v družbi nekoliko zaostalih prijateljev odpelje proti Šoštanji, kjer jih je ostali „Sokol“ v Golobovi gostilnici se mirno mej seboj zabavajoč čakal. Vsi skupaj se potem odpravijo na pot, tiho korakajo skozi trg, a na izhodu

trga, kakih 20 korakov od žandarmerijske kasarne je cesta s teškimi bruni zastavljena, od zgornje strani pa leti kamenje. Pravi bosenski Maglaj.

Klicalo se je zopet po redarstvu. Čez nekoliko časa približe se policaj, v pravem pomenu besede pijan kakor žaba, tudi žandarmerija se je prikazala. Cesta se je oprostila tako, da je „Sokol“ brez daljših zaprek mogel naprej.

Prvo vprašanje sedaj navstane: Kdo provocira? Odgovor vsak lahko sam najde. Oni, ki so kamne lučali, brune čez cesto vlekli in z veliko-nemakim trakom za klobukom slovensko rodoljubje in avstrijski patrijotizem izzivali, so le orodje, nedolžne žrtve onih moralčnih prouzročiteljev, katere vsa odgovornost zadene za sramoto, ki sta si jo oba Šaleška trga naložila. Je-li kdo zloglasne „šulferajnarje“ napadal, ko so prišli lansko leto iz Celja v Šoštanj rogovilit? Se je teden pred Velenjsko veselico Slo-venjegraškim pevcem las zakrivil, ko so šli v Šoštanj „das deutsche Lied“ pet? Kdo zasluži tukaj ime „kulturonosce“ in kdo „surova druhal“?

Drugo vprašanje je: Kaj je z našim redarstvom, kaj z javno varnostjo? Županstvo Šoštanj-sko imelo je vsaj toliko samosvesti, da je takoj drugi dan svojega slugo iz službe odpustilo. In naša žandarmerija? Žal, da se vse povedati ne ame, kar bi potrebno bilo, a toliko smelo rečemo, da se več s politiko peča, nego je zaupanju v organe javne varnosti koristno, kajti izrazi, kakor: „mit beiden Partheien können wir nicht halten“, ali „in ein windisches Wirthshaus gehe ich nicht“, so dovolj karakteristični. Tudi ob vsakih volitvah se v volilno agitacijo mešajo, se ve da v Slovencem nasprotnem smislu. Za danes naj bode dovolj. Drugokrat več.

Iz Rudolfova 24. septembra. [Izv. dop.] V Rudolfovu se je ustanovilo „Dolenjsko pev-sko društvo“. Postavilo si je namen gojiti slovensko in slovansko petje in snuje tudi ženski pevski zbor. Svoj delokrog razteza po celem Dolenjskem s tem, da vsprejema tudi izven Rudolfova bivajoče izvršujoče kakor tudi podpirajoče društvenike.

Potreba za tako društvo se je v Rudolfovu, kjer društveno življenje stagnira, živo občutila. Zato se je pa vest o novem društvu povsod simpatično vsprejela. —

Ta naklonjenost jamči društvu (za) njegov ob-stanek in sijajno delovanje temveč, ker mu bodo na razpolaganje krasni prostori že dovršenega „Narodnega doma“, pri katerega otvorjenji prihodnje leto mu bo prilika dana s tem sijajnim uspehom sodelovati, čim več zvunanjih izvršujo-čih društvenikov mu pritegne. —

Po tem takem zasluži društvo najizdatnejšo podporo vsega slovenskega razumnštva in se je gledé na nizke doneske, — za zvunanje po 2 gold. na leto, za domače po 30 kr. za pojedince, 50 kr. za družine na mesec, in ker pristopnine ni, tudi nádja.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski.) V denašnje, V. seji odgovarjal je deželni predsednik baron Winkler jako obširno na interpelacijo poslanca Luckmanna, zakaj se še do sedaj nista potrdila sklepa kranjske hranilnice, da se za napravo nemške deške ljudske šole v Ljubljani dovoli 100.000 gld. in za podporo društvu, katero hoče zidati cena delavska stanovanja 50.000 gld. Deželni predsednik pravi, da so se dotični sklepi c. kr. vladi predložili v 3. dan junija t. l. in po obravnavi v gremiji že takoj peti dan deželnemu šolskemu svetu, da v smislu šolskih postav kot prvo poklicano oblastvo vladi poroča o ustanovljenji nemške šole. Deželni šolski svet je to stvar takoj vzel v pretres in se čez pet dni obrnil na c. kr. mestni šolski svet, da mu dá potrebne statistične date o številu in narodnosti učencev obeh spolov, ter da naznani svoje mnenje o tej zadevi. Mestni šolski svet do sedaj še ni dal odgovora, ker za statistične podatke treba mnogo časa, a deželni šolski svet ga bode sedaj odločno pozval, da to stori. — Kar se tiče 50.000 gld. za delavska stanovanja, je to v zvezi s prvim sklepom. Če se potrdi prvi sklep (100.000 gld. za šole) je dvomljivo, se li bode drugemu sklepu tudi moglo dati potrjenje, ker bi bili izdatki iz rezervnega zaklada vender preveliki. Sicer se pa društvo za delavska stanovanja niti še ustanovilo ni in ni še predložilo svojih pravil. — Dežman nasvetuje, naj bi se o tem odgovoru razpravljalo, a ta predlog ostal je v manjini. Prihodnja seja bode v sredo.

